



ADVOKATFIRMAET SCHJØDT AS  
v/advokat Olav Kolstad og advokat Tore Fjørtoft  
Postboks 2444 Solli  
0201 OSLO

## **Lyoness, Lyconet, Cashback World, myWorld - vedtak med pålegg om stans av ulovlig pyramidevirksomhet i Norge**

Vi viser til tidligere korrespondanse, Lotteritilsynets brev av 11. januar 2018 med varsel om vedtak med pålegg om stans av Lyoness Norway AS og Lyoness Europe AG sin virksomhet i Norge (samlet omtalt som Lyoness), brev av 8. februar 2018 fra Lyoness med innvendinger til vedtaket som er varslet, møte mellom Lotteritilsynet og Lyoness 14. mars, Lotteritilsynets brev av 20. mars 2018 hvor Lyoness ble gitt mulighet til å legge frem ytterligere dokumentasjon og opplysninger i saken, brev fra Lyoness av 20. april 2018, etterfølgende e-postkorrespondanse og sist til Lyoness sitt brev av 8. mai 2018.

Lotteritilsynet har i tilsynssak om Lyoness vurdert om virksomheten i Norge er et pyramidelignende omsetningssystem der det ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter som særlig skyldes at andre verves til systemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser jf. lotteriloven § 16 andre ledd.

Lotteritilsynets konklusjon er at Lyoness er et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem etter lotteriloven § 16 andre ledd.

I vurderingen har Lotteritilsynet lagt til grunn at inntektene til Lyoness i Norge særlig skyldes verving av deltakere, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser. Deltakerne som kjøper rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminarer fra Lyoness mottar ikke varer, tjenester eller andre ytelser som motsvarer verdien av det som er betalt, og innbetalingene er i realiteten å anse som vederlag for å få deltakerstatus. Lyoness har ikke dokumentert at virksomhetens inntekter særlig skyldes salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser, og ikke at andre verves til systemet jf. lotteriloven § 16 tredje ledd.

Det ulovlige forhold er ikke opphørt etter at Lotteritilsynet sendte varsel om vedtak med pålegg om stans. Lyoness har kommet med innvendinger til forhåndsvarselet, men Lotteritilsynet finner ikke at disse gir grunnlag for å endre vår vurdering av at Lyoness er et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem.

**På bakgrunn av dette fatter Lotteritilsynet vedtaket som er varslet om at Lyoness umiddelbart må stanse all drift av, deltakelse i og utbredelse av virksomheten i Norge da den er i strid med lotteriloven § 16 andre ledd jf. første ledd.**

Vedtaket er rettet mot myWorld Norway AS (tidligere Lyoness Norway AS) og Lyoness Europe AG, men vil også ramme om lag 152 500 norske deltakere og 1 000 norske lojalitetsbedrifter som Lyoness har opplyst inngår i omsetningssystemet.



Vedtaket innebærer at Lyoness umiddelbart må stanse all sin virksomhet i Norge. Dette med unntak for den del av vedtaket som gis oppsettende virkning frem til klagefristen utløper (se nedenfor). Vedtaket innebærer at all verving og alle innbetalinger fra norske deltakere og lojalitetsbedrifter til Lyoness, Lyconet, Cashback World og myWorld må opphøre. Videre må markedsføringen av virksomheten, bruken av fordelskort og salg av rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell, seminarer og lignende opphøre. Lyoness må også stanse alle utbetalinger av rabatter, bonuser og provisjoner til norske deltakere.

**Vedtaket er ikke til hinder for** at Lyoness betaler tilbake det deltakerne har betalt frem til vedtaket for kjøp av rabattkuponger og andeler i kundeskyer, og som faktisk ikke er tilbakebetalt i form av innløste rabattkuponger. Vedtaket er heller ikke til hinder for at Lyoness betaler tilbake det deltakerne frem til vedtaket har betalt for kjøp av markedsføringsmateriell og seminarer. Lyoness kan også betale ut det deltakerne har opparbeidet seg av rabatter fra egen handel hos lojalitetsbedriftene frem til vedtaket.

Lotteritilsynet har under tvil kommet til at deler av vedtaket gis **oppsettende virkning** frem til klagefristen utløper om tre uker jf. forvaltningsloven § 42. Det gis oppsettende virkning for eksisterende deltakers bruk av fordelskort og eventuell faktisk utbetaling av rabatter som den enkelte deltaker opparbeider seg på bakgrunn av egen handel hos eksisterende lojalitetsbedrifter. I vurderingen har Lotteritilsynet lagt vekt på at det er begrenset forvaltnings- og domstolspraksis på området.

Lotteritilsynet krever en snarlig **skriftlig bekreftelse** på at overtredelsen er opphørt jf. lotteriloven § 16 fjerde ledd. Samtidig bes opplyst om Lyoness vil fortsette den delen av virksomheten som det er gitt oppsettende virkning for frem til klagefristen utløper, og eventuelt om det også anmodes om at vedtaket gis ytterligere oppsettende virkning.

Lotteritilsynet ber om at Lyoness snarest **informerer** alle norske deltakere og lojalitetsbedrifter om vedtaket og konsekvensene av det. Vi ber spesielt Lyoness sende vedtaket til de 11 norske deltakerne Lotteritilsynet har tilskrevet direkte i saken, og som Lyoness har bistått i forbindelse med fremleggelse av dokumentasjon. Lotteritilsynet ber Lyoness bekrefte at de har informert deltakerne og lojalitetsbedriftene og opplyser oss om hvordan dette er gjort. Samtidig bes opplyst til Lotteritilsynet hva selskapet vil foreta seg overfor norske deltakere som har betalt penger til Lyoness og som ikke har mottatt noen varer, tjenester eller andre ytelser som motsvarer verdien av det som er betalt.

Lotteritilsynet finner grunn til å understreke at vi ser svært alvorlig på saken. Fra Lotteritilsynet opprettet tilsyn med Lyoness første gang i 2014 og frem til vi nå fatter vedtak med pålegg om stans har Lotteritilsynet mottatt svært mange troverdige tips med urovekkende opplysninger om virksomheten som Lyoness og enkelte av deres norske deltakere driver i Norge.

Lyoness har opplyst at de tar kritikken fra Lotteritilsynet på alvor og at de har satt i verk tiltak for å sikre at virksomheten drives i samsvar med intensjonen om å skape et internasjonalt shoppingnettverk. Lyoness har også satt i verk tiltak for å hindre at enkelte deltakere gir uriktig informasjon om omsetningssystemet, og noen få norske deltakere har også fått pengene tilbake.

Lotteritilsynet er positive til at Lyoness har satt i verk tiltak for å rette opp i og begrense uønskede konsekvenser ved virksomheten. De iverksatte tiltak endrer likevel ikke Lotteritilsynets vurdering av at Lyoness er et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem etter lotteriloven § 16 andre ledd. Etter



Lotteritilsynets vurdering har tiltakene heller ikke i tilstrekkelige grad bidratt til å rette opp i de negative økonomiske og sosiale konsekvensene virksomheten har påført flere av deltakerne og deres familier. Vi viser da særlig til at norske deltakere har betalt inn flere hundre millioner kroner til Lyoness uten å motta varer, tjenester eller andre ytelser som motsvarer verdien av det som er betalt. Enkelte deltakere har også foretatt innbetalinger på flere hundre tusen kroner. Svært mange deltakere har foretatt slike innbetalinger etter å ha mottatt uriktig informasjon fra andre deltakere i omsetningssystemet om at dette er sparing og investering som vil gi en avkastning tilsvarende 10-gangen om noen få år. Flere deltakere har foretatt slike innbetalinger etter å ha blitt vervet av familiemedlemmer og venner.

Lotteritilsynet har gjennom hele tilsynssaken fått gjentakende troverdige henvendelser fra et betydelig antall personer om at unge personer og sårbare personer med dårlig økonomi har brukt sparepengene sine og tatt opp lån for å investere i Lyoness. Unge personer har avsluttet utdanningen for å jobbe for Lyoness, og flere familierelasjoner og vennskap har blitt skadelidende på grunn av virksomheten. Lotteritilsynet reagerer også på at det i markedsføringen av Lyoness er forsøkt å skape legitimitet rundt virksomheten gjennom å vise til flere store kjente nasjonale og internasjonale selskap og gi uriktige opplysninger om at Lyoness har samarbeidsavtaler med disse.

På bakgrunn av tipsene som er mottatt i saken finner Lotteritilsynet også grunnlag for å informere blant annet Forbrukertilsynet, Skatteetaten og Finanstilsynet om vedtaket da vi ser at saken reiser spørsmål om brudd på markedsføringsloven, skattelovgivningen og finanslovgivningen.

Lotteritilsynet vil i det følgende redegjøre for vår vurdering av Lyoness etter pyramidebestemmelsen i lotteriloven § 16. Vedtaket har slik oppbygging:

- Bakgrunn
- Om Lyoness
- Nøkkeltall for virksomheten til Lyoness i Norge
- Nærmere om mottatte tips
- Lovgrunnlag
- Lotteritilsynets vurdering
  - o Har Lyoness en pyramidelignende omsetningsstruktur?
  - o Ytes det vederlag for å få deltakerstatus i Lyoness?
  - o Foreligger det mulighet til å oppnå inntekt ved at andre verves til Lyoness?
  - o Skyldes inntektene til Lyoness i særlig grad at andre verves til systemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser?
- Lotteritilsynets hovedkonklusjon
- Vedtak
- Klage



## Bakgrunn

### *Tilsyn 2014*

Lotteritilsynet gjennomførte tilsyn med Lyoness sin virksomhet i Norge i 2014. I tilsynsrapporten av 16. september 2014 ble det konkludert med at Lyoness Norway AS og Lyoness Europe AG i 2012 og 2013 hadde drevet et ulovlig pyramideliggende omsetningssystem i Norge. I vurderingen la Lotteritilsynet til grunn at selskapets inntekter fra delbetaling av gavekort i realiteten var å anse som verveinntekter, og at mer enn 50 % av selskapets inntekter i Norge kom fra denne virksomheten. Det ble likevel ikke reagert mot virksomheten fordi Lyoness fremla dokumentasjon som Lotteritilsynet da vurderte slik at det ikke var tilstrekkelig holdepunkt for å konkludere med at selskapet lenger drev ulovlig på det tidspunkt da tilsynet ble avsluttet.

Like etter at tilsynet var avsluttet opplyste Lyoness til Lotteritilsynet at de hadde endret organiseringen av virksomheten og at de hadde opprettet en ny avdeling kalt Lyconet. Ifølge Lyoness innebar endringen at den forretningsmessige driften av virksomheten i Lyoness ble skilt ut og flyttet over til Lyconet. Lotteritilsynet ble informert om endringen, men godkjente aldri virksomheten da en slik godkjenningssystem ikke eksisterer. Lotteritilsynet fant på dette tidspunkt heller ikke grunnlag for å foreta noen ny vurdering av Lyoness. Senere introduserte Lyoness rabattkuponger og kundeskyer som deltakerne i Lyconet-delen av virksomheten kunne omsette i sitt nettverk.

### *Nytt tilsyn i 2017 - krav om dokumentasjon*

Fra sommeren 2016 registrerte Lotteritilsynet en økning i antallet henvendelser om Lyoness sin virksomhet i Norge. Lotteritilsynet mottok tips fra deltakere, familie og venner til deltakere og personer som hadde blitt forsøkt vervet, om at Lyoness var et pyramidespill. På bakgrunn av dette sendte Lotteritilsynet den 23. november 2016 brev til Lyoness Norway AS med informasjon om regelverket. I brevet ble det også vist til Lotteritilsynets tilsynsrapport av 16. september 2014.

Lotteritilsynet mottok svar på dette brevet 29. november 2016 fra Lyoness Norway AS ved daværende administrerende direktør Ken Milian Kristensen. I brevet ble det opplyst at selskapet var godt kjent med pyramidebestemmelsen i lotteriloven § 16. Det ble videre opplyst at tipsene Lotteritilsynet hadde mottatt var basert på misforståelser.

Etter å ha mottatt omtrent 50 nye henvendelser om Lyoness siden sommeren 2016, der de fleste hadde søkt informasjon om selskapet gjennom pyramidetesten på Lotteritilsynets nettsider, sendte Lotteritilsynet den 6. april 2017 nytt brev til Lyoness Norway AS ved ny administrerende direktør Claes Gunnar Martin Gunnarson. I brevet ble Lyoness informert om tipsene Lotteritilsynet hadde mottatt og innholdet i disse, og Lyoness Norway AS ble bedt om å avklare og redegjøre for de påstander og opplysninger som fremgikk av disse.

Lotteritilsynet mottok svarbrev fra Lyoness Norway AS og Lyoness Europe AG v/advokat Olav Kolstad den 30. mai 2017. I svarbrevet ble det orientert om virksomheten til Lyoness i Norge. Lotteritilsynets redegjørelse for innholdet i tipsene som var mottatt ble ikke kommentert nærmere utover en anførsel om at disse måtte være basert på feil oppfatning av Lyoness sin virksomhet.

Lotteritilsynet sendte nytt brev til Lyoness Norway AS og Lyoness Europa AG v/advokat Olav Kolstad 14. juli 2017. I brevet opplyste Lotteritilsynet at vi på bakgrunn av mottatte tips vurderte å reagere mot



Lyonesse Norway AS og Lyonesse Europe AG sin virksomhet i Norge da denne i realiteten fremstod som et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem. I brevet presiserte vi at det er den reelle virksomheten til Lyonesse i Norge som er gjenstand for Lotteritilsynets vurdering av selskapet i forhold til pyramidebestemmelsen, og ikke den internasjonale virksomheten slik denne objektivt sett er tenkt å fremstå.

Lotteritilsynet mottok svarbrev fra Lyonesse Norway AS og Lyonesse Europe AG v/advokat Olav Kolstad 31. august 2017. Brevet inneholdt en lovlighetsvurdering av Lyonesse opp mot pyramidebestemmelsen i lotteriloven § 16. Videre ble det anført at tipsene ikke hadde relevans for det rettslige spørsmålet. Det ble også pekt på at det er den enkelte deltaker som er ansvarlig for eventuelle brudd på regelverket.

Redegjørelsen endret ikke Lotteritilsynets oppfatning om at det var grunnlag for å vurdere om Lyonesse var et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem. Den 6. oktober 2017 sendte derfor Lotteritilsynet brev til Lyonesse Norway AS og Lyonesse Europe AG v/advokat Olav Kolstad med krav om at selskapet dokumenterte at deres inntekter fra virksomheten i Norge i særlig grad kom fra salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser, og ikke fra verving av deltakere, jf. lotteriloven § 16 tredje ledd. Tilsvarende brev ble sendt til 11 norske deltakere i Lyconet-delen av Lyonesse. Konkret ble Lyonesse Norway AS, Lyonesse Europe AG og deltakerne bedt om å legge frem regnskap og sentrale omsetningstall for årene 2016 og 2017. Lotteritilsynet hadde da i perioden fra sommeren 2016 og frem til oktober 2017 mottatt om lag 90 tips om Lyonesse. Fra januar 2017 og til oktober 2017 hadde 250 søkt informasjon om Lyonesse via pyramidetesten på Lotteritilsynets nettsider.

Lotteritilsynet mottok svarbrev 15. november 2017 fra Lyonesse Norway AS og Lyonesse Europe AG v/advokat Olav Kolstad. I brevet ble det opplyst hvilke inntekter Lyonesse hadde i 2016 fordelt på ulike omsetningstyper. Videre ble det opplyst at Lyonesse kunne legge frem oppdaterte tall for 2017 i januar 2018. I tillegg ble det i samråd med de 11 deltakerne som Lotteritilsynet hadde tilskrevet opplyst hvilke inntekter disse hadde i 2016 og frem til 15. november 2017. Lotteritilsynet kunne ikke se at tallopplysningene var å anse som dokumentasjon etter lotteriloven § 16 tredje ledd da det ikke var lagt frem regnskap som gjorde at vi kunne kontrollere disse, og i Lotteritilsynets brev av 20. november 2017 ble Lyonesse gjort oppmerksom på at de ikke hadde lagt frem dokumentasjonen som bedt om.

Etter ønske fra Lyonesse Norway AS og Lyonesse Europe AG ble det gjennomført et møte i sakens anledning den 22. november 2017. Lotteritilsynet ba da på nytt om at det ble fremlagt dokumentasjon og opplysninger om omsetningen til Lyonesse i Norge. På bakgrunn av dette mottok Lotteritilsynet 1. desember 2017 underlagsmateriale i anonymisert form som viste hver enkelt transaksjon knyttet til kjøp hos lojalitetsbedriftene gjennom bruk av Cashback-kortet og kjøp av rabattkuponger, andeler i kundeskyer, markedsføringsmateriell og seminarer hos Lyonesse i 2016. Videre fikk Lotteritilsynet opplyst hvor mye Lyonesse hadde betalt ut til deltakerne i form av Cashback, Vennskapsbonus og Re-cash totalt fra 2016 og frem til 1. desember 2017. Lotteritilsynet mottok ytterligere innspill til saken fra Lyonesse Norway AS og Lyonesse Europe AG v/advokat Olav Kolstad den 3. januar 2018.

#### *Varsel om vedtak*

Lotteritilsynet fant ikke at opplysningene som Lyonesse Norway AS og Lyonesse Europe AG hadde lagt frem i saken dokumenterte at selskapets inntekter fra Norge særlig skyldes salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser, og ikke fra verving av deltakere. Den 11. januar 2018 sendte derfor Lotteritilsynet brev til Lyonesse Norway AS og Lyonesse Europe AG v/advokat Olav Kolstad med varsel



om vedtak med pålegg om stans av virksomheten til Lyoness i Norge. I brevet ble Lyoness gitt frist på fire uker med å gi skriftlige innvendinger og merknader til det vedtak som var varslet, eller grunnlaget og de faktiske forhold som lå til grunn for varselet.

*Fremleggelse av nye opplysninger og dokumentasjon*

Lotteritilsynet mottok innvendinger og merknader til varselet den 8. februar 2018. I brevet ble det anført at Lotteritilsynets vurdering var basert på feil faktum og lovanvendelse. I brevet ble det også bedt om et nytt møte med Lotteritilsynet og dette ble gjennomført 14. mars 2018. På møtet ble det blant annet opplyst at Lyoness Norway AS hadde endret navn til myWorld Norway AS, og det ble lagt frem dokumentasjon som bekreftet dette.

På bakgrunn av møtet 14. mars 2018 sendte Lotteritilsynet den 20. mars 2018 nytt brev til Lyoness Norway AS og Lyoness Europe AG v/advokat Olav Kolstad der vi ba om spesifisert regnskap på kontonivå for selskapene for årene 2016 og 2017. I brevet ble selskapene også bedt om å legge frem oversikt over konsernstrukturen, gjeldende avtaler og kompensasjonsplan, og informere om hvilke endringer som var foretatt i disse, samt opplyse om tilsynssaker og rettsaker som omhandlet Lyoness i andre land. Selskapet ble også oppfordret til å legge frem annen informasjon som de mente var av betydning for Lotteritilsynets vurdering. For å holde saksbehandling på et forsvarlig nivå ble selskapene bedt om å vise konkret til den informasjon, dokumentasjon og endringer de mente var av betydning for Lotteritilsynets vurdering, eller som de mente Lotteritilsynet hadde oversett i vurderingen som lå til grunn for varselet om vedtak med pålegg om stans av 11. januar 2018.

Lotteritilsynet mottok informasjonen og deler av dokumentasjonen som bedt om fra Lyoness Norway AS og Lyoness Europe AG v/advokat Tore Fjørtoft den 20. april 2018. Lotteritilsynet mottok regnskap for 2016 og foreløpig regnskap for 2017 for Lyoness Norway AS. I tillegg mottok Lotteritilsynet en ny rettslig redegjørelse for og vurdering av Lyoness sin virksomhet i Norge. Det ble også opplyst hvilke endringer Lyoness hadde gjort i virksomheten den senere tid og om tilsynssaker og rettsaker som involverer Lyoness i andre land. Videre ble det opplyst at Lyoness hadde endret på avtalene for å få et klarere skille mellom de tre forretningsområdene, og det ble lagt frem oppdaterte standardavtaler mellom myWorld Norway AS og medlemmene i Cashback World, mellom myWorld Norway AS og lojalitetsbedriftene og mellom Lyoness Europe AG (Lyonet) og markedsførerne gjeldende fra mars 2018. Det ble også opplyst at Lyoness hadde lagt ut mer informasjonen om virksomheten på nettsidene til deltakerne, og at det var laget nytt markedsføringsmateriell for deltakerne.

Lotteritilsynet mottok ikke spesifisert regnskap på kontonivå for Lyoness Europe AG for årene 2016 og 2017 som bedt om med den begrunnelse at dette inneholdt taushetsbelagte opplysninger som Lotteritilsynet ikke hadde gitt tilstrekkelig garanti for at ville bli unntatt fra innsyn. Lotteritilsynet hadde da i e-post av 17. april 2018 opplyst at spesifisert regnskap på kontonivå ville bli unntatt fra offentlig innsyn. Lotteritilsynet mottok også et brev fra Lyoness Norway AS og Lyoness Europe AG v/advokat Tore Fjørtoft den 8. mai 2018 hvor det ble redegjort for ytterligere endringer som Lyoness vurderer å gjennomføre på bakgrunn av Lotteritilsynets forhåndsvarsel av 11. januar 2018 og møte 13. mars 2018.



## Om Lyoness

Lyoness er et internasjonalt omsetningssystem som tilbyr forbrukere og næringsdrivende deltakelse i et shoppingnettverk som skal gi ulike fordeler gjennom omsetningsdelene Cashback World og Lyconet. Lyoness ble grunnlagt i Østerrike av Hubert Freidl i 2003 og driver i dag virksomhet i flere land i Europa og resten av verden gjennom myWorld-konsernet og Lyoness/Lyconet-konsernet.

I Norge driftes virksomheten av det norske selskapet myWorld Norway AS (tidligere Lyoness Norway AS) og det utenlandske selskapet Lyoness Europe AG. myWorld Norway AS inngår avtaler med norske forbrukere og lojalitetsbedrifter som ønsker å delta i omsetningsdelen Cashback World. Lyoness Europe AG inngår avtaler med norske personer som ønsker å delta i omsetningsdelen Lyconet.

I omsetningsdelen Cashback World blir deltakerne tilbudt å være medlem i Lyoness og motta et fordelskort som skal gi en prosentandel av kjøpesummen tilbake fra egen handel hos bedrifter som har inngått avtale med Lyoness om å være lojalitetsbedrift (Cashback). I tillegg blir deltakeren godskrevet shoppingpoeng som kan brukes til å få ytterligere rabatt på kjøp. Frem til mars 2018 kunne også deltakerne i Cashback World motta en prosentandel av vervede deltakers handel (Vennskapsbonus), men denne er nå kun tilgjengelig for deltakerne i omsetningsdelen Lyconet.

I omsetningsdelen Lyconet blir deltakerne tilbudt å være salgsrepresentant for Lyoness. Salgsrepresentanten skal ifølge Lyoness bidra til å øke omsetningen til Lyoness gjennom kjøp og salg av produkt og verving av nye deltakere og lojalitetsbedrifter. Lyoness anser salgsrepresentanten som selvstendig næringsdrivende.

Lyoness har utarbeidet ulike avtaler for de som er medlemmer i Cashback World og de som er salgsrepresentanter i Lyconet, men man kan være deltakere i begge omsetningssystemene. Ifølge Lyoness er alle salgsrepresentantene i Lyconet også medlemmer av Cashback World, og Lotteritilsynet omtaler medlemmer og salgsrepresentanter samlet som deltakere i Lyoness.

Inntektene til Lyoness og deltakerne i omsetningssystemet kommer delvis fra salg av varer, tjenester eller andre ytelser hos lojalitetsbedriftene. I tillegg har Lyoness og deltakerne i Lyconet-delen av virksomheten inntekter fra salg av Lyoness sine egne produkter. Dette omfatter salg av rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell, startpakker, seminarer og arrangementer fra Lyoness. Kjøp av rabattkuponger og andeler i kundeskyer gir blant annet deltakerne mulighet til å få tilbake det betalte når omsetningen i shoppingnettverket når et visst nivå (Re-cash).

Lyoness har opplyst at det er gratis å bli deltaker i Cashback World og Lyconet, men at de fleste som blir markedsførere i Lyconet også kjøper rabattkuponger. Lojalitetsbedriftene må betale for å delta i shoppingnettverket.

Gjennom kjøp og salg av rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminarer fra Lyoness blir deltakerne i nettverket godskrevet shoppingpoeng som gir grunnlag for utbetalinger av bonuser og provisjoner. Deltakerne blir også godskrevet shoppingpoeng fra omsetningen av varer, tjenester eller andre ytelser fra lojalitetsbedriftene.

Størrelsen på utbetalingene og antall shoppingpoeng som blir godskrevet deltakerne beror på omsetningen hos lojalitetsbedriftene og salget av rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort,



markedsføringsmateriell og seminarer fra Lyoness. Virksomheten er videre organisert slik at deltakerne i Lyconet-delen av virksomheten kan oppnå ulike nivåer i omsetningssystemet basert på opptjente bonuser og provisjoner. De som har oppnådd høyest nivå i Lyoness har de høyeste inntektene i omsetningssystemet og kan titulere seg som vice-president og president for Lyoness.

### Nøkkeltall for virksomheten til Lyoness i Norge

Lyoness har i korrespondansen med Lotteritilsynet opplyst at selskapet hadde **152 518** norske deltakere i oktober 2017. Av disse var **16 617** markedsførere i Lyconet-delen av Lyoness. På samme tid var det ifølge Lyoness omtrent **1 000** små og mellomstore norske bedrifter som hadde inngått avtale med Lyoness om å være lojalitetsbedrift.

Lyoness har i brev av 15. november 2017 opplyst at deltakerne i Lyoness handlet for omtrent **169 600 000 kr** hos norske lojalitetsbedrifter i 2016. Underlagsmateriale som viser hver enkelt transaksjon knyttet til bruk av Cashback-kortet mottatt fra Lyoness 1. desember 2017 viser at det var 40 403 deltakere som handlet hos 1 130 forskjellige lojalitetsbedrifter i 2016. Av de 40 403 deltakerne var det 35 900 som handlet for under 8 000 kr. 18 257 handlet for mindre enn 1 000 kr i 2016. Lyoness har ikke lagt frem oppdaterte tall for 2017.

Av omsetningen på 169 600 000 kr har Lyoness i brev av 1. desember 2017 opplyst at lojalitetsbedriftene betalte **19 349 800 kr** til Lyoness. Dette som kommisjon fra lojalitetsbedriftenes omsetning og betaling for drift av system for å registrere handelen. Videre har Lyoness opplyst at deltakerne i Lyconet-delen av virksomheten kjøpte rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell, og seminarer fra Lyoness for **206 519 415 kr** i 2016. Av underlagsmaterialet som Lotteritilsynet mottok fra Lyoness 1. desember 2017 går det frem at en deltaker har kjøpt rabattkuponger for til sammen 830 000 kr, og at 24 andre har kjøpt for over 300 000 kr hver i 2016. Videre går det frem at en deltaker har kjøpt andeler i kundeskyer for til sammen 76 000 kr i 2016. Underlagsmaterialet viser også at en deltaker har kjøpt markedsføringsmateriell og seminarer for til sammen kr 941 303 kr i 2016 og at fire andre har kjøpt slikt materiale for over 200 000 kr i 2016. Lyoness har ikke lagt frem oppdaterte tall for 2017.

Lyoness har videre i brev av 1. desember 2017 opplyst at de i 2016 og frem til 1. desember 2017 betalte ut totalt 29 889 532 kr til norske deltakere fordelt på 22 785 006 kr i Re-cash, 5 384 286 kr i Cashback og 1 720 240 kr i Vennskapsbonus. Etter Lotteritilsynets beregning innebærer dette at Lyoness i snitt betalte ut omtrent **15 000 000 kr** per år til deltakerne i 2016 og 2017. Dette utgjør litt mer enn halvparten av de 29 889 532 kr som Lyoness opplyste at de betalte ut totalt fra 2016 og frem til 1. desember 2017.

Lotteritilsynet har ikke bedt om og Lyoness har heller ikke opplyst hvor mye som er betalt ut i bonuser og provisjoner til alle norske deltakere i årene 2016 og 2017. I brev av 15. november 2017 har Lyoness opplyst at 11 deltakere i Lyconet-delen av virksomheten fikk utbetalt omtrent 11 700 000 kr i 2016. Lotteritilsynets gjennomgang av tallene viser at omtrent 99 % av det som ble utbetalt disse deltakerne var inntekt i form av bonuser og provisjoner og omtrent 1 % var utbetaling av Re-cash på bakgrunn av innløste rabattkuponger. Lyoness har også opplyst at flere av disse deltakerne valgte å ta ut Cashback og Vennskapsbonus som shoppingpoeng.

Lyoness har ikke lagt frem regnskap for Lyoness Europe AG for 2016 og 2017 som viser hvilke inntekter og utgifter selskapet hadde disse årene i Norge og hvordan dette er regnskapsført, og det hersker derfor





noe tvil rundt de tall som er opplyst. Lyoness har heller ikke dokumentert at de faktisk har betalt ut Cashback, Vennskapsbonus, Re-cash, bonuser og provisjoner slik de har opplyst.

Dersom vi legger til grunn de opplysninger som Lyoness har gitt til Lotteritilsynet 15. november og 1. desember 2017 over innbetalinger og utbetalinger gir dette grunnlag for følgende oversikt over pengestrømmen fra virksomheten i Norge i 2016:

<b>Innbetalinger og utbetalinger fra virksomheten til Lyoness i Norge i 2016</b>		
	<b>Utbetalinger i NOK</b>	<b>Innbetalinger i NOK</b>
Kommisjon fra lojalitetsbedriftene		15 446 279
Drift av CRM system for lojalitetsbedriftene		3 903 521
<b>Innbetalt totalt fra lojalitetsbedriftene</b>		<b>19 349 800</b>
Salg av rabattkuponger til deltakerne		112 773 224
Salg av andeler i kundeskyer til deltakerne		54 167 850
Salg av mobile gavekort til deltakerne		30 637 874
Salg av seminar og arrangement til deltakerne		6 090 880
Salg av markedsføringsmateriell til deltakerne		2 849 587
<b>Innbetalt totalt fra norske deltakere</b>		<b>206 519 415</b>
Beregnet utbetalt deltakerne i Re-cash	11 400 000	
Beregnet utbetalt deltakerne i Cashback	2 700 000	
Beregnet utbetalt deltakerne i Vennskapsbonus	900 000	
<b>Totalt</b>	<b>15 000 000</b>	<b>225 869 215</b>

Lyoness har ikke lagt frem oppdaterte tall som gjør det mulig å lage en tilsvarende oversikt over pengestrømmen i 2017. Lyoness har heller ikke kommet med andre opplysninger etter forhåndsvarselet som kan tyde på at omsetningen og forholdet mellom innbetalinger og utbetalinger har endret seg fra 2016 til 2017. På bakgrunn av dette legger Lotteritilsynet til grunn at det ikke har skjedd endringer i pengestrømmen til Lyoness etter 2016 som er av betydning for Lotteritilsynets vurdering.

### **Nærmere om mottatte tips**

Lotteritilsynet har siden 2011 og frem til i dag mottatt svært mange henvendelser med tips og spørsmål om Lyoness er et pyramidespill. Tipsene kommer fra deltakere i Lyoness, pårørende og venner, og personer som er forsøkt vervet til virksomheten. Flere av tipsene angir på en troverdig måte svært urovekkende og alvorlige opplysninger om virksomheten som drives av Lyoness og enkelte av deres norske deltakere i Norge.



Tipsene dannet grunnlag for at Lotteritilsynet gjennomførte tilsyn med Lyoness i 2014. Lotteritilsynet mottok også tips etter tilsynet med Lyoness i 2014, men da i et mer begrenset omfang. Fra sommeren 2016 registrerte Lotteritilsynet en økning i antall henvendelser, og fra 1. juni 2016 og frem til 1. mai 2018 har Lotteritilsynet mottatt omtrent 320 skriftlige henvendelser om Lyoness og flere telefonhenvendelser daglig der de fleste er tips om at Lyoness er et ulovlig pyramidespill. I tillegg har nærmere 900 testet om Lyoness kan være et pyramidespill via pyramidetesten på Lotteritilsynets nettsider i perioden fra 1. januar 2017 og frem til 1. mai 2018. Lyoness er således det selskapet flest søker informasjon om fra Lotteritilsynet etter pyramidebestemmelsen, og slik var det også før Lotteritilsynet tilskrev selskapet 23. november 2016.

De fleste som har tipset Lotteritilsynet om Lyoness mener virksomheten er et pyramidespill, og det blir vist til at virksomheten går ut på å tjene penger på å verve deltakere. Tipserne sier også at de som blir vervet blir lokket av muligheten til å tjene mye penger på kort tid. På spørsmål om hva som finansierer utbetalingene som blir lovet, får de opplyst at disse delvis kommer fra lojalitetsbedriftene, men at det meste kommer fra deltakeres kjøp av rabattkuponger og andeler i kundeskyer fra Lyoness.

Lotteritilsynet har fått tips fra flere deltakere i Lyoness om at de betaler 400 kr, 800 kr eller 1 200 kr fast per måned til Lyoness, og noen har gjort dette siden 2016. Enkelte deltakere har opplyst at de har betalt 19 200 kr for å delta. Lotteritilsynet har også mottatt tips om at det er deltakere har betalt flere hundre tusen kroner til Lyoness. Flere av deltakerne som tar kontakt med Lotteritilsynet om saken sier de har fått informasjon fra Lyoness om at de vil tape alle pengene de har betalt dersom de slutter å betale.

Et betydelig antall av deltakerne som har tipset Lotteritilsynet om Lyoness sier at de har oppfattet innbetalingene er en sparing eller investering som skal gi de en avkastning tilsvarende 10-gangen om tre år. Ifølge tipserne blir denne inntjeningsmuligheten brukt aktivt i vervevirksomheten til Lyoness. Lotteritilsynet har også mottatt dokumentasjon som bekrefter at sentrale deltakere i Lyoness har markedsført virksomheten på denne måten.

Flere deltakere som har tatt kontakt med Lotteritilsynet har sagt at de først ble gjort kjent med rabattkupongene i 2017 etter at Lotteritilsynet hadde opprettet tilsyn. Det ble da kommunisert ut fra sentrale norske deltakere i Lyoness at deltakerne fra nå av skulle omtale sparingen og investeringene som rabattkuponger. Videre har Lotteritilsynet mottatt tips om at det fortsatt er deltakere i Lyoness som ser på innbetalingene som sparing og investering, og at noen av disse har reinvestert opparbeidet inntjening etter oppfordring fra andre deltakere i virksomheten.

Lotteritilsynet har også mottatt mange tips om unge personer og sårbare personer med dårlig økonomi som har brukt sparepengene sine og tatt opp lån for å delta i Lyoness. Lotteritilsynet har blant annet blitt kontaktet av bekymrede foreldre som opplyser at barna deres har avsluttet utdanningen og annet arbeid for å delta i Lyoness. Flere tipserne sier også at de har forsøkt å få familiemedlemmene til å stoppe de store pengeoverføringer uten hell. Vi har også mottatt flere henvendelser med opplysninger om at deltakelse i Lyoness har skadet familierelasjoner og vennskap.

Noen av tipserne som har tatt kontakt med Lotteritilsynet har også opplyst at Lyoness gir uriktig informasjon om bedriftene de samarbeider med. Blant annet har Lotteritilsynet fått tips om at Elkjøp og SAS og flere større kjente nasjonale og internasjonale selskap som har blitt brukt aktivt i markedsføringen



av Lyoness, ikke har noe avtale med Lyoness om å være lojalitetsbedrift slik dette blir fremstilt i markedsføringen.

Lotteritilsynet har også mottatt informasjon om at deltakere i Lyoness gir uriktig informasjon om at virksomheten er godkjent av Lotteritilsynet. Enkelte opplever også vervemøtene som aggressive, og at de klassiske triksene som kjennetegner pyramidespill som «nå må du skynde deg, snart forsvinner muligheten» benyttes.

## Lovgrunnlag

Lotteritilsynet skal føre kontroll med at bestemmelser som er gitt i eller i medhold av lotteriloven blir overholdt, jf. lotteriloven § 4.

Det følger av lotteriloven § 16 første ledd at det er forbudt å opprette, drive, delta i eller utbre pyramidespill eller lignende system. Som omfattet av forbudet regnes ethvert system der det ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter som bare følger av at andre verves til systemet.

Videre følger det av § 16 andre ledd at forbudet i første ledd også omfatter pyramidelignende omsetningssystem der det ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter som særlig skyldes at andre verves til systemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester, eller andre ytelser. Ifølge forarbeidene til lotteriloven § 16, Ot.prp.nr. 97 (2004-2005) pkt. 8.2.4, vil inntekten særlig skyldes at andre verves til systemet dersom mer enn 50 % av inntekten i systemet stammer fra verving.

Lotteriloven § 16 andre ledd er utformet i samsvar med EUs rammedirektiv 2005/29/EF om urimelig handelspraksis. I direktivets Bilag I punkt 14 er det fastsatt at «Å etablere, drive eller markedsføre en pyramideordning der en forbruker betaler et vederlag for mulighet til å oppnå kompensasjon som primært stammer fra andre forbrukere som trer inn i systemet, snarere enn fra salg eller forbruk av produkter», skal anses som urimelig handelspraksis.

EUs rammedirektiv 2005/29/EF om urimelig handelspraksis bygger på en totalharmonisering som innebærer at det innenfor direktivets virkeområde ikke skal utformes regler som gir svakere forbrukervern eller strengere regler for de næringsdrivende enn direktivet gir anvisning på.

Forbudet mot pyramidespill og pyramidelignende omsetningssystem er satt for å beskytte forbrukerne. I EUs rammedirektiv 2005/29 EF artikkel 1 fremgår at «Formålet med dette direktiv er å bidra til at det indre marked fungerer tilfredsstillende, og å oppnå et høyt nivå av forbrukervern gjennom tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om urimelig handelspraksis som skader forbrukernes økonomiske interesser.» Av forarbeidene til lotteriloven § 16, Ot.prp. nr. 97 (2004-2005) pkt. 2.1 fremgår at det er en alminnelig enighet om at pyramidespill og pyramidelignende omsetningssystem ikke tjener noen legitime formål og derfor bør forbyes da slike arrangementer er uten vesentlig reelt innhold bortsett fra omfordeling av verdier blant deltakerne i systemet. Videre fremgår det av forarbeidene at forbudet skal beskytte mot økonomiske og sosiale problemer som lett oppstår i slike omsetningssystem, og det blir blant annet vist til at rekruttering ofte skjer blant familie og venner, og at ikke sjeldent er unge mennesker involvert.

Ved brudd på lotteriloven § 16 kan Lotteritilsynet gi selskapet og den enkelte deltaker i selskapet pålegg om å rette eller stanse den ulovlige virksomheten, jf. lotteriloven § 14a. I tillegg kan Lotteritilsynet med



hjemmel i lotteriloven §§ 14b og 14c ilegge administrative forelegg og tvangsmulkt til den som innen en fastsatt frist unnlater å etterkomme pålegget.

Ved brudd på lotteriloven § 16 kan Lotteritilsynet også kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at overtredelse av første og andre ledd skal opphøre, jf. lotteriloven § 16 fjerde ledd.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer lotteriloven § 16 kan straffes med bøter eller fengsel inntil tre år, jf. lotteriloven § 17. Overtredelse av lotteriloven § 16 anses alltid som en grov overtredelse.

### **Lotteritilsynets vurdering**

Lotteritilsynet har på bakgrunn av antall mottatte tips i 2016 og 2017 og innholdet i disse funnet grunnlag for å vurdere Lyoness sin virksomhet i Norge opp mot lotteriloven § 16 andre ledd.

Etter lotteriloven § 16 andre ledd jf. første ledd er det forbudt å opprette, drive, delta i eller utbre pyramidelignende omsetningssystem der det ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter som særlig skyldes at andre verves til systemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser.

Ordlyden i lotteriloven § 16 andre ledd, rettspraksis og forarbeidene til bestemmelsen legger til grunn at det inngår fire elementer i vurderingen av om en virksomhet er et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem:

- Foreligger det en pyramidelignende omsetningsstruktur?
- Ytes det vederlag for å få deltakerstatus?
- Foreligger det mulighet til å oppnå inntekt ved at andre verves til omsetningssystemet?
- Skyldes inntekten i særlig grad at andre verves til systemet og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser?

Det fremgår av forarbeidene til lotteriloven § 16, Ot.prp. nr. 97 (2004-2005) pkt. 8.1.2 at det er det reelle innholdet i virksomheten som skal legges til grunn i vurderingen av om virksomheten er et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem, og ikke betegnelsen på arrangementet. Dette er også lagt til grunn i EU-domstolens avgjørelse 3. april 2014 i 4finance-saken (C-515/12), EU-domstolens avgjørelse 15. desember 2016 i Lucky4All-saken (C-667/15), Høyesteretts avgjørelse 15. desember 2009 i Plexpay-saken (Rt-2009-1601) og i Borgarting lagmannsretts avgjørelse 5. mars 2018 i World Ventures-saken (saksnummer LB-2016-190491). World Ventures-dommen er påanket til Høyesterett og er ikke rettskraftig.

Videre fremgår det av Ot.prp. nr. 97 (2004-2005) pkt. 8.4 at lotteriloven § 16 bevisst er utformet med vurderingsbestemte og ikke deskriptive kriterier. Bakgrunnen for dette er at ulovlige pyramidelignende omsetningssystem ofte kjennetegnes ved en stor tilpasningsdyktighet til myndighetenes reguleringer, ved at det foretas endringer som ikke representerer vesentlige endringer i realiteten, samtidig som markedsføringen «skreddersys» for å gå klar av forbudsregelens rekkevidde. Ifølge forarbeidene vil en forbudsregel som detaljert beskriver gjerningsinnholdet i tillegg til å være i strid med EU-direktivets bestemmelser, lett bli gjenstand for tilpasning og dermed raskt bli foreldet. I forarbeidene er de videre lagt til grunn at lotteriloven § 16 slik den er utformet gir den nødvendige åpenhet og fleksibilitet slik at det blir



det reelle forhold i virksomheten og ikke betegnelsen på arrangementet som legges til grunn i vurderingen.

Med dette utgangspunkt legger Lotteritilsynet til grunn at tilsynsmyndigheten i sin vurdering av om Lyoness er et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem skal legge avgjørende vekt på hvordan virksomheten i realiteten er innrettet og ikke hvordan den formelt sett fremstår. Etter Lotteritilsynets vurdering innebærer dette blant annet at virksomheten som drives av myWorld Norway AS (tidligere Lyoness Norway AS), Lyoness Europe AG og de norske deltakerne må vurderes samlet. At Lyoness har utarbeidet egne avtaler for de ulike forretningsområdene innebærer ikke at disse skal vurderes isolert. Virksomheten til Lyoness retter seg mot forbrukere, og Lotteritilsynet finner ikke holdepunkter i lovens ordlyd, EU-direktivet eller rettspraksis som skulle tilsi at bestemmelsen kun får anvendelse på deler av virksomheten. I denne sammenheng viser vi også til hensynet til å unngå tilpasning og omgåelse av regelverket som også tilsier at regelen ikke har et slikt begrenset anvendelsesområde. Etter Lotteritilsynets vurdering fritar det heller selskapene for brudd på pyramidebestemmelsen at myWorld Norway AS og Lyoness Europe AG inngår privatrettslige avtaler som innebærer en total ansvarsfraskrivelse fra deltakernes virksomhet.

Når det gjelder de andre medlemsfordelsprogrammene som Lyoness sammenligner seg med som Coop, SatsElixia bonus og A-kortet til Aftenposten så gjør vi oppmerksom på at disse ikke omsettes i et pyramidelignende omsetningssystem, og at lotteriloven § 16 derfor ikke kommer til anvendelse. Disse fordelsklubbene tilbyr også direkte fordeler og rett til bruk, og ikke kun en mulighet til å oppnå en fordel som medlemmene i tillegg må betale for før de benytter deg av fordelsprogrammet.

Med disse rettslige rammene for tolkningen av regelverket går Lotteritilsynet over til å vurdere om Lyoness er et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem etter lotteriloven § 16 andre ledd.

### **Har Lyoness en pyramidelignende omsetningsstruktur?**

Det følger av lotteriloven § 16 andre ledd at bestemmelsen omfatter «*pyramidelignende omsetningssystem*». Tilsvarende rammer EUs rammedirektiv 2005/29/EF Bilag 1 punkt 14 «*pyramideordning*».

Av forarbeidene til bestemmelsen, Ot.prp. nr. 97 (2004-2005), fremgår at et pyramidelignende omsetningssystem er **et system som er oppbygd i forskjellig nivåer**, hvor deltakerne kan oppnå økonomisk gevinst i kraft av produktsalg og verving av nye deltakere på et lavere nivå. Det er oppbyggingen i slike nivåer som er det sentrale strukturelle kjennetegnet. Når stadig nye deltakere verver nye deltakere på et lavere nivå, oppstår pyramidestrukturen. Pyramidestrukturen er felles for de ulovlige pyramidespillene og den lovlige MLM-virksomheten.

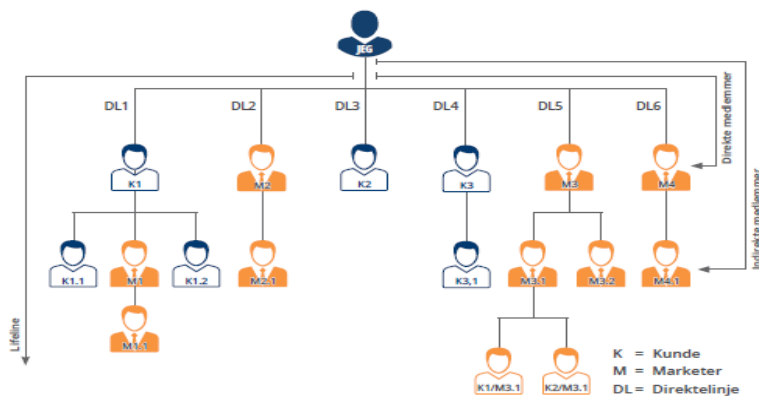
Etter Lotteritilsynets vurdering er Lyoness organisert i en pyramidestruktur. I vurderingen legges det vekt på at Lyoness tilbyr deltakelse i en virksomhet som gir adgang til å verve nye deltakere, og at dette legger til rette for etablering av et omsetningssystem som har flere nivåer. Det fremgår også av avtalegrunnlaget som Lyoness har lagt frem i saken 20. april 2018 at virksomheten har en pyramidelignende omsetningsstruktur med flere nivåer, og fra «Lyononet-avtalen», sist endret mars 2018, pkt. 1.1 siteres:

«I samsvar med denne Lyconet-avtalen, har markedsføreren rett til å fremme distribusjonen og bruken av Cashback World programmet og Lyconets markedsføringsprogram, og da spesielt i den utstrekning de respektive vilkårene er oppfylt:

- Ved å verve nye medlemmer og støtte eksisterende medlemmer
- Ved å verve nye markedsførere og støtte eksisterende markedsførere
- Ved å verve nye tilknyttede foretak og støtte eksisterende tilknyttede foretak.»

Deltakere som blir vervet til Lyoness blir plassert i nivå under den som vervet deltakeren og gis mulighet til å verve nye deltakere under seg i omsetningssystemet. Dette fremgår også av kompensasjonsplanen som Lyoness har lagt frem i saken 20. april 2018, og det vises til følgende skisse inntatt i «Lyconet-inntjeningsplan», sist endret mars 2018, under «Typer av medlemskap»:

## TYPER AV MEDLEMSKAP



Videre fremgår det av «Lyconet-avtalen», pkt. 8.1 at:

«Lifeline» består for hver markedsfører av markedsførere eller medlemmer som er rekruttert av ham/henne, markedsførere eller medlemmer som rekrutteres av disse igjen (andre nivå), og markedsførere eller medlemmene som rekrutteres av markedsførere eller andre medlemmer (tredje nivå) osv. Lifeline består således av alle markedsførere eller medlemmer, uansett hvilket nivå markedsføreren kan tilordnes gjennom sine anbefalinger og alle oppfølgende anbefalinger. Lifeline betegnes også som «downline». «Upline» utjøgres av dem som har kommet med anbefalinger. Den neste markedsføreren i upline kalles «coach» og neste markedsfører kalles «senior coach.»

Det fremgår av avtalen og kompensasjonsplanen at Lyoness har en pyramidestruktur. Videre fremgår det at både deltakere i Cashback World-delen og Lyconet-delen av virksomheten inngår i det samme omsetningssystemet. Mottatte tall fra Lyoness viser også at alle representantene for Lyconet også er medlem i Cashback World. Etter Lotteritilsynets vurdering tilsier disse forhold at medlemmene og salgsrepresentantene må vurderes samlet. Lotteritilsynet finner også støtte for et slikt syn i EU-domstolens avgjørelse i Lucky4All-saken (C-667/15). I denne saken ble det lagt til grunn at det ikke kreves noen direkte link mellom deltakerinnbetalingene og verveutbetalingene da dette ville gjøre det enkelt å omgå forbudet mot pyramidelignende omsetningssystem. Etter Lotteritilsynets vurdering



underbygger dette at det ikke skal skilles mellom medlemmene og salgsrepresentantenes aktiviteter i Lyonesse i vurderingen av om det foreligger et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem.

**Delkonklusjon:** Lyonesse har en pyramidelignende omsetningsstruktur.

### **Ytes det vederlag for å få deltakerstatus i Lyonesse?**

Det følger av lotteriloven § 16 andre ledd at bestemmelsen gjelder pyramidelignende omsetningssystem der det «ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter». Tilsvarende fremgår det av EUs rammedirektiv 2005/29/EF Bilag 1 punkt 14 at bestemmelsen rammer pyramideordninger der forbrukeren «betaler et vederlag for mulighet til å oppnå kompensasjon»

At det ytes vederlag for å få muligheten til å oppnå inntekter fra omsetningssystemet er et viktig kriterium for at virksomheten vil kunne skape pyramideeffekt. Vilkåret om deltakerbetaling innebærer at deltakerne betaler et vederlag for å delta og verve nye deltakere. Deltakerbetalingen kan være direkte eller indirekte jf. Ot.prp. nr. 97 (2004-2005) pkt. 8.2.2. Når det betales et rent pengeinnskudd for å oppnå deltakerstatus, foreligger det direkte deltakerbetaling. Ved indirekte deltakerbetaling kamoufleres innskuddet på ulike måter, typisk ved kjøp av overprisede produkter. Dersom deltakerne ikke mottar varer, tjenester eller andre ytelser fra omsetningssystemet som motsvarer verdien av det de har betalt finner det sted et indirekte kjøp av deltakerstatus.

I forarbeidene Ot.prp. nr 97 (2004-2005) pkt. 8.2.2 er det understreket at det er realiteten som er avgjørende for vurderingen av om det ytes vederlag for å få deltakerstatus:

*«For å kunne vurdere om det er ytet et vederlag for selve retten til deltakelse, må det foretas en konkret helhetsvurdering hvor de reelle underliggende forhold legges til grunn. Den største utfordringen i denne sammenhengen blir vurderingen av om deltakeren har betalt en høyere pris enn den reelle verdien for de varer, tjenester eller andre ytelser han mottar i systemet.»*

Dette er også lagt til grunn i Plexpay-dommen (Rt-2009-1601) og World Ventures-dommen (LB-2016-190491).

Størrelsen på vederlaget har ingen betydning, jf. EU-domstolens avgjørelse i 4finance-saken (C-515/12) avsnitt 26. Årsaken til at virksomheten krever vederlag er også uten betydning for vurderingen, jf. Generaladvokatens uttalelse i 4finance-saken, avsnitt 60.

Spørsmålet blir da om det ytes vederlag for å delta i Lyonesse.

Lyonesse har i merknader til forhåndsvarselet anført at vilkåret om at det «ytes vederlag for å få muligheten til å oppnå inntekter» ikke er oppfylt fordi deltakerne ikke plikter å betale noe vederlag eller å kjøpe noen produkt for å delta i Lyonesse. Som grunnlag for anførselen om at det må foreligge en slik plikt for deltakerne til å betale blir det vist til lovens ordlyd, EU-retten og lagmannsrettens dom i World Ventures-saken.

Etter Lotteritilsynets vurdering kan det ikke utledes av de nevnte rettskildene at lotteriloven



§ 16 andre ledd kun rammer omsetningssystem der deltakerne plikter å betale vederlag for å delta. Loven er ikke utformet med en slik avgrensning og formålet med bestemmelsen og hensynet om å unngå tilpasninger og omgåelse av regelen tilsier også at en slik tolkning ikke kan legges til grunn. I denne sammenheng viser vi også til at loven ikke kun rammer de som yter vederlag for å delta i et pyramidespill eller et pyramidelignende omsetningssystem, men omfatter alle som oppretter, driver, deltar i eller utbrer slike omsetningssystem jf. lotteriloven § 16 første ledd. Etter Lotteritilsynets vurdering taler dette for at det ikke kan innfortolkes et krav om at det må foreligge en plikt til å betale for at dette skal kunne regnes som deltakerbetaling.

Vi viser også til lovens forarbeider og rettspraksis om at det er de reelle forhold som er avgjørende i vurderingen. Etter Lotteritilsynets vurdering innebærer dette at vilkåret om deltakerbetaling vil være oppfylt dersom det faktisk «ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter» fra omsetningssystemet.

Etter Lotteritilsynets vurdering viser både avtalegrunnlaget og de reelle forhold i saken at deltakerne i Lyoness faktisk betaler vederlag for å kunne oppnå inntekter fra omsetningssystemet.

Selv om det ikke foreligger en direkte plikt til å betale vederlag for å delta i Lyoness er omsetningssystemet i realiteten organisert slik at dette er en forutsetning for å kunne oppnå inntekt for de som er deltakere i Lyconet-delen av Lyoness. I denne sammenheng viser vi til fremlagte kompensasjonsplan for Lyoness, «Lyconet inntjeningsplan», sist endret mars 2018, hvor det fremgår følgende om deltakernes «Inntjeningsrett»:

*«Marketer må ha oppnådd inntjeningsrett for å motta inntjening fra Lyconet Marketing Programme. For å oppnå inntjeningsrett må Marketer har samlet opp 50 Shopping Points i løpet av inneværende og de 5 forestående ukene. Dette inkluderer SP generert av Marketers kunder (kunder av Cashback World), Marketers egne kjøp (gitt at han/hun har akseptert generelle vilkår og betingelser for Cashback World/og eller kjøpte rabattkuponger»*

.....

*Marketer som ikke er inntjeningsberettiget, har ikke krav på noen form for kommisjon.»*

Slik Lotteritilsynet forstår denne avtalen er det et krav for å kunne oppnå inntjening fra Lyoness at deltakerne opparbeider seg 50 nye shoppingpoeng hver femte uke fra egne og vervede deltakeres kjøp. Mottatte tall fra Lyoness viser at deltakerne i Lyoness ikke kan oppnå slik opptjening av shoppingpoeng fra handel hos lojalitetsbedriftene alene. Lyoness har i brev av 15. november 2017 opplyst at det vanligvis tilbys mellom 2 – 5 shoppingpoeng per 800 kr brukt hos lojalitetsbedriftene. For å kunne oppnå 50 shoppingpoeng i løpet av fem uker innebærer dette at deltakerne og hans nettverk minimum må handle for 8 000 kr hos lojalitetsbedriftene i løpet av perioden. Tall mottatt fra Lyoness viser at hver deltaker i Lyoness i snitt handlet for omtrent 1 100 kr hver hos lojalitetsbedriftene i 2016 (total omsetning på 169 600 000 kr/152 518 medlemmer). I snitt per måned utgjør dette 92 kr. Dette viser at deltakernes inntjeningsmuligheter knyttet til omsetningen hos lojalitetsbedriftene er begrenset og at den ikke genererer de shoppingpoeng de trenger for å kunne oppnå inntjeningsrett fra omsetningssystemet.

For å faktisk kunne oppnå inntjeningsrett fra Lyoness må deltakerne også kjøpe eller omsette rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminarer. De fleste som har





tipset Lotteritilsynet om at Lyoness er et pyramidespill sier de har kjøpt rabattkuponger for å kunne tjene penger. Flere av tipserne som har kjøpt rabattkuponger sier også at de må fortsette å kjøpe slike for å kunne få tilbake det de har betalt. Lyoness har også i brev av 15. november 2017 opplyst at de tilbyr en easy-shop avtale hvor deltakerne kan oppnå 50 shoppingpoeng i måneden ved å kjøpe rabattkuponger for 400 kr hver måned som trekkes automatisk fra deres bankkonto. Videre har Lyoness i brev av 1. desember 2017 opplyst at 81 % av deltakerne i Lyconet-delen av Lyoness har kjøpt rabattkuponger. Lyoness har ikke opplyst hvor mange av deltakerne som har kjøpt andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminarer men antar ut fra sakens opplysninger at de fleste som er deltakere i Lyconet-delen av Lyoness har kjøpt en eller flere deler av dette for å kunne oppnå inntjeningsrett.

Ifølge tall mottatt fra Lyoness 1. desember 2017 kjøpte deltakerne i Lyconet-delen av Lyoness rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminarer for omtrent 206 900 000 kr i 2016. Samme år betalte Lyoness tilbake omtrent 15 000 000 kr til deltakerne i form av Re-cash, Cashback og Vennskapsbonus i 2016, som er Lotteritilsynets beregning på bakgrunn av mottatte tall fra Lyoness.

Med dette utgangspunkt blir spørsmålet om deltakere som kjøper rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminarer fra Lyoness mottar varer, tjenester eller andre ytelser fra Lyoness som motsvarer den reelle verdien av det de betaler. Dersom deltakerne ikke mottar produkt som motsvarer verdien av det de har betalt vil betalingen bli å anse som vederlag for å få deltakerstatus i Lyoness.

### **Rabattkuponger og andeler i kundeskyer**

Når det gjelder rabattkupongene som tilbys av Lyoness er disse i «Tilleggsvilkår for rabattkuponger» pkt. 2.2, sist endret mars 2018, fremlagt av Lyoness 20. april 2018, beskrevet slik:

*«Rabattkuponger er en kupong utstedt av Lyoness som er tilgjengelig via nett på [www.lyoness.com](http://www.lyoness.com) og som kan brukes til markedsføringsformål eller som kan løses inn ved kjøp hos tilknyttede foretak (både via nett og i fysiske butikker) i samsvar med disse tilleggsvilkårene. Rabattkupongen kan ikke brukes direkte til kjøp hos tilknyttede foretak. Rabattkupongen kan ikke betales tilbake som kontanter, verken helt eller delvis.»*

Videre fremgår det i tilleggsvilkårenes pkt. 3.1:

*«Ved kjøp av rabattkuponger godskrives markedsføreren de resulterende shopping point for verifisering i Lyconet Compensation Plan (vedlegg 1 til Lyconet-avtalen) dvs. balanseprogrammet og karriereprogrammet. Shopping points som oppnås ved kjøp av rabattkupong, holdes utenfor før kjøpsprosessen er fullført.»*

Videre fremgår det i tilleggsvilkårene pkt. 4.3:

*«Rabattkuponger forfaller etter fem år fra slutten av det året da de ble ervervet.»*



Lyoness har i brev av 15. november 2017 til Lotteritilsynet opplyst at rabattkupongene er et produkt som kun de som er deltakere i Lyconet-delen av Lyoness kan kjøpe. Lyoness har videre opplyst at rabattkupongene ikke gir en direkte rabatt ved handel slik navnet skulle tilsi.

Rabattkupongene kan ifølge Lyoness ikke brukes ved handel hos lojalitetsbedriftene, men gir deltakerne en rabattkupongsaldo som skal gi en ekstra «rabatt» ved handel som tilsvarende verdien av rabattkupongen. Lyoness har videre opplyst at rabattkupongene gir deltakerne et fremtidig krav mot Lyoness tilsvarende verdien på rabattkupongene som er kjøpt på det tidspunkt deltakeren selv og hans nettverk oppnår et visst omsetningsvolum. For å kunne få innløst den fulle verdien av rabattkupongen må det ifølge Lyoness handles for 20 ganger verdien av rabattkupongen.

Hver rabattkupong koster ifølge Lyoness 400 kr og det er etter det Lotteritilsynet forstår ingen begrensninger i hvor mange rabattkuponger deltakerne kan kjøpe, og det vises blant annet til at underlagsmaterieell mottatt fra Lyoness 1. desember 2017 viser at en deltaker har kjøpt rabattkuponger for 830 000 kr i 2016 og at 24 andre kjøpte slike for over 300 000 kr hver.

Lyoness har videre opplyst at for å kunne få tilbakebetalt en rabattkupong på 400 kr må deltakeren og hans nettverk handle for 8 000 kr hos lojalitetsbedriftene. Legger vi dette til grunn innebærer det at deltakeren i Lyoness som har kjøpt rabattkuponger for 830 000 kr må handle for omtrent 16 000 000 kr hos lojalitetsbedriftene i løpet av fem år for at han skal kunne få tilbake de pengene han har betalt. Dersom han har vervet andre deltakere vil også deres kjøp inngå i beregningen.

Når det gjelder andeler i kundeskyer som tilbys fungerer disse ifølge Lyoness på samme måte som en rabattkupong, med den forskjell at tilbakebetalingen beror på omsetningen utenfor deltakerens nettverk. En andel i en kundesky koster 12 000 kr og ifølge Lyoness kan den enkelte deltaker maksimalt kjøpe tre eller fire andeler i en kundesky. Dette innebærer at den enkelte deltaker kan kjøpe andeler i en kundesky for inntil 48 000 kr totalt. Underlagsmateriale som Lotteritilsynet mottok fra Lyoness 1. desember 2017 viser likevel at en deltaker kjøpte andeler i kundeskyer for 76 000 kr i 2016. På bakgrunn av dette og tipsene vi har mottatt i saken legger Lotteritilsynet til grunn at antallsbegrensningen på tre til fire andeler ikke er totale grenser, men gjelder per kundesky, og at den enkelte deltaker kan kjøpe inntil fire andeler i hver kundesky som Lyoness tilbyr. Lotteritilsynet har også mottatt tips med dokumentasjon som viser at deltakerne kan overdra sine posisjoner i omsetningssystemet til andre deltakere i Lyoness etter samtykke fra Lyoness Europe AG. Det fremgår også av «Lyconet-avtalen» pkt. 8.5 at deltakerne kan selge sin posisjon til andre etter samtykke fra Lyoness. Lotteritilsynet antar at dette også innebærer at deltakerne kan selge sine andeler i kundeskyene med den følge at enkelte deltakere kan sitte igjen med flere enn fire andeler per kundesky.

For Lotteritilsynet er det uklart hva deltakerne som kjøper rabattkuponger og andeler i kundeskyer faktisk mottar og som utgjør en reell fordel, uavhengig av om de verver noen eller ikke. Kjøp av rabattkuponger og andeler i kundeskyer gir ingen rett på en direkte motytelse. Etter det Lotteritilsynet forstår gir kjøpet kun en rett til å få tilbakebetalt det som er betalt dersom deltakeren selv og hans nettverk når et visst omsetningsvolum. Innbetalingen innebærer således en forskuddsbetaling på en eventuell fremtidig rabatt. Deltakerne har heller ingen garanti for at de vil motta rabatter tilsvarende det de har betalt og rabattkupongene forfaller etter fem år om de ikke er innløst.

Mottatte tall fra Lyoness viser også at deltakerne i liten grad har innløst rabattkupongene som de har kjøpt, og at en betydelig del av omsetningen fra denne delen av virksomheten går til å betale bonuser og provisjoner til deltakerne. I denne sammenheng viser vi til Lyoness sitt brev av 1. desember 2017 og



fremlagt underlagsmateriale hvor det går frem at deltakerne i 2016 kjøpte rabattkuponger og andeler i kundeskyer for omtrent 166 900 000 kr (112 773 224 kr i rabattkuponger og 54 167 850 kr i andeler i kundeskyer). Etter Lotteritilsynets beregning av mottatte tall fra Lyoness innløste deltakerne samme år rabattkuponger for omtrent 11 400 000 kr. Samme år mottok Lyoness omtrent 15 500 000 kr i kommisjon fra lojalitetsbedriftene, og utbetalingene knyttet til innløste rabattkuponger overstiger således ikke de inntekter Lyoness hadde fra lojalitetsbedriftene. Videre går det frem av Lyoness sitt brev av 15. november 2017 at de i 2016 betalte ut omtrent 11 700 000 kr til 11 norske deltakere i Lyoness i 2016. Av det som ble betalt ut var 99 % bonuser og provisjoner og resterende 1 % var utbetalinger for innløste rabattkuponger.

På bakgrunn av dette kan ikke Lotteritilsynet se at omsetningen av rabattkuponger og andeler i kundeskyer i realiteten gir deltakerne i Lyoness noen fordeler utover muligheten til å kunne oppnå bonuser og provisjoner ved salg av slike til andre deltakere de verver. Rabatten som deltakerne skal motta ved handel i omsetningssystemet er betalt av dem selv på forhånd og innebærer ikke en reell rabatt og besparelse for deltakerne. Det hersker også noe tvil om Lyoness faktisk har betalt ut de rabattkupongene som er innløst da dette ikke er dokumentert. Opplysningene i saken viser også at de som har kjøpt rabattkuponger risikerer å tape pengene de har betalt da de ikke vil klare å innløse disse innen de forfaller om fem år, og vi viser til at Lyoness har solgt betydelig flere rabattkuponger enn det deltakerne faktisk har innløst og at det ikke er samsvar mellom omsetningen og forbruket av rabattkuponger.

Når det gjelder deltakernes mulighet til å oppnå bonuser og provisjoner fra omsetningssystemet kan dette ikke tillegges vekt i vurderingen da disse utbetalingene ikke er å anse som en vare, tjeneste eller annen ytelse som deltakerne mottar fra systemet, men som en inntekt. De som kjøper rabattkuponger og andeler i kundeskyer må motta varer, tjenester eller andre ytelser som motsvarer verdien av det som er betalt for at innbetalingene ikke skal bli å anse som deltakerbetaling.

På bakgrunn av opplysningene i saken kan ikke Lotteritilsynet se at deltakerne som kjøper rabattkuponger og andeler i kundeskyer mottar noen varer, tjenester eller andre ytelser som motsvarer verdien av det som er betalt, og etter Lotteritilsynets vurdering er disse kjøpene i realiteten å anse som vederlag for å få deltakerstatus.

### ***Mobile gavekort***

Når det gjelder deltakernes kjøp av gavekort la Lotteritilsynet til grunn i tilsynsrapporten av 16. september 2014 at kjøp i form av delbetaling av gavekort i realiteten var å anse som et vederlag for å få deltakerstatus da deltakerne ikke mottok gavekort eller andre varer, tjenester eller ytelser som tilsvarte verdien av det som var betalt. Lyoness har i brev av 1. desember opplyst at de i 2016 solgte reelle gavekort til norske deltakere for 30 637 874 kr, men at denne virksomheten nå har opphørt. Lyoness har ikke lagt frem regnskap eller annen dokumentasjon som bekrefter at de solgte reelle gavekort i dette omfang i 2016. Lyoness har heller ikke lagt frem dokumentasjon som viser at deltakerne som har kjøpt gavekort fra Lyoness har mottatt gavekort til en verdi som tilsvarende det de har betalt, og det er ikke lagt frem dokumentasjon som viser at gavekortene faktisk er brukt. På bakgrunn av dette finner ikke Lotteritilsynet det er dokumentert at deltakerne i Lyoness som har kjøpt gavekort har mottatt varer, tjenester eller andre ytelser som motsvarer verdien av det som er betalt, og betalingen er å anse som vederlag for å få deltakerstatus.



### **Markedsføringsmateriell og seminar**

Når det gjelder deltakernes kjøp av markedsføringsmateriell og seminarer er dette etter Lotteritilsynets vurdering å anse som et vederlag for å få deltakerstatus. I denne sammenheng viser vil til at kjøp av slikt materiale er å anse som en direkte betaling for å kunne gjøre næring som salgsrepresentant for Lyoness, og at materialet skal benyttes til denne næringsvirksomheten. Videre gir omsetningen av slikt materiell deltakerne og nettverket shoppingpoeng som danner grunnlag for inntekter i form av bonuser og provisjoner. Lyoness har i brev av 1. desember 2017 opplyst at de solgte markedsføringsmateriell og seminarer for 8 940 467 kr. Underlagsmateriell mottatt fra Lyoness 1. desember 2017 viser også at flere deltakere har kjøpt slikt materiale for flere hundre tusen kroner i 2016. Dette antas å overstige verdien av det de har mottatt og kjøpet av markedsføringsmateriell og seminarer er etter Lotteritilsynets vurdering i realiteten å anse som vederlag for å få deltakerstatus i Lyoness.

**Delkonklusjon:** Det ytes vederlag for å få deltakerstatus i Lyoness.

### **Foreligger det mulighet til å oppnå inntekt ved at andre verves til Lyoness?**

Det følger av lotteriloven § 16 at bestemmelsen gjelder pyramidelignende omsetningssystem der det ytes vederlag «for å få mulighet til å oppnå inntekter som særlig skyldes at andre verves til systemet.» Tilsvarende fremgår det av EUs rammedirektiv 2005/29/EF Bilag 1 punkt 14 at bestemmelsen rammer pyramideordninger der forbrukeren «betaler et vederlag for mulighet til å oppnå kompensasjon som primært stammer fra andre forbrukere som trer inn i systemet».

Kravet om at det må ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter som særlig skyldes at andre verves til systemet er ytterligere presisert i forarbeidene til lotteriloven § 16, Ot.prp. nr. 97 (2004-2005) pkt. 8.3.2. Her fremgår at det avgjørende for vurderingen «er om deltakeren stilles i utsikt en teoretisk mulighet for inntekt». I forarbeidene er det understreket at det er realiteten som er avgjørende for vurderingen av om det foreligger mulighet til å oppnå inntekt ved at andre verves, og dette er også lagt til grunn i rettspraksis.

Spørsmålet blir da deltakerne i Lyoness i realiteten stilles til utsikt en teoretisk mulighet for inntekt.

Det fremgår av «Lyconet-avtalen» pkt. 1.3 at:

*«Som motytelse for denne virksomheten mottar markedsføreren godtgjørelse i samsvar med Lyconets Compensation Plan...»*

Videre fremgår det av «Lyconet-avtalen» pkt. 8.2 at:

*«Markedsførers godtgjørelse under Lyconets Compensation Plan beregnes under hensynstagen til alle kjøp som er foretatt av alle markedsførere eller medlemmer på ethvert nivå i lifeline...»*

Av kompensasjonsplanen «Lyconet-inntjeningsrett» om «Inntjening» fremgår følgende:

*Beregningen er basert på alle Shopping Points i Marketers shoppingnettverk, dvs. fra hans/hennes Lifeline og egne kjøp og/eller ordrer. Disse Shopping Points vil bli booket som Units*



*i Balance Programme på ukentlig basis. Dessuten opprettes Bonus Units og Transfers Units som krediteres Marketer. Units brukes til å generere følgende ukentlige inntjeninger.»*

På bakgrunn av avtalen og kompensasjonsplanen legger Lotteritilsynet til grunn at Lyoness og deltakernes inntekter er basert på vervede deltakeres omsetning i nettverket. Omsetningen av varer, tjenester eller andre ytelser hos lojalitetsbedriftene er i dag begrenset, og omsetningssystemet fungerer i realiteten slik at det i hovedsak er deltakernes innbetalinger til Lyoness knyttet til kjøp av rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminarer som genererer inntekter til selskapet og deltakerne.

Det fremgår også av kompensasjonsplanen til Lyoness at de som verver deltakere som kjøper rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminarer vil motta inntekt i form av bonuser og provisjoner. Virksomheten er også i realiteten organisert slik at de som har flest deltakere under seg i systemet, og som betaler mest er de som oppnår høyest nivå og høyest inntekt i Lyoness. Videre fremgår det av tipsene i saken at de som blir vervet til Lyoness blir forespeilet å tjene 10 ganger så mye som de betalte om få år dersom de verver nye deltakere som også foretar tilsvarende innbetalinger.

Som lagt til grunn i vurderingen over anser Lotteritilsynet deltakernes kjøp av rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminarer å være vederlag for å få deltakerstatus. Ved å gi deltakerne mulighet til å motta bonuser og provisjoner basert på denne omsetningen stilles deltakerne til utsikt en teoretisk mulighet for inntekt.

**Delkonklusjon:** Det foreligger mulighet til å oppnå inntekt ved at andre verves til Lyoness.

### **Skyldes inntektene til Lyoness i særlig grad at andre verves til systemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser?**

Det følger av lotteriloven § 16 andre ledd at bestemmelsen gjelder pyramidelignende omsetningssystemer der inntektene «*særlig skyldes at andre verves til systemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser.*» I EUs rammedirektiv 2005/29/EF Bilag 1 punkt 14 fremgår at forbudet vil ramme pyramidelignende omsetningssystem der inntektene «*primært stammer fra andre forbrukere som trer inn i systemet, snarere enn fra salg eller forbruk av produkter*»

EU-direktivet stiller som vilkår for forbud at inntekten primært har sin årsak i verving. I forarbeidene til lotteriloven § 16, Ot.prp. nr. 97 (2004-2005) pkt. 8.2.4, er dette tolket som et krav om at mer enn 50 % av virksomhetens inntekter kommer fra verving av nye deltakere. Forbudet mot pyramidelignende omsetningssystem rammer altså den virksomhet som ikke har tilstrekkelig reell økonomisk aktivitet. Et pyramidelignende omsetningssystem som primært omsetter produkt faller utenfor forbudet.

Det er et typisk trekk ved pyramidespill og mange pyramidelignende omsetningssystemer at de på et tidspunkt vil kollapse fordi rekrutteringen av deltakere stanser opp. Lovens forbudsregel inneholder imidlertid ikke et vilkår om at det skal godtgjøres at omsetningssystemet kommer til å stanse opp, og på hvilket tidspunkt, og dette er også lagt til av EU-domstolen i 4finance-saken (C-515/12) og av Borgarting lagmannsrett i World Ventures-dommen (LB-2016-190491).



Spørsmålet blir da om mer enn 50 % av Lyoness sine inntekter i Norge kommer fra verving av deltakere.

For å kunne ta stilling til om minst 50 % av inntektene til Lyoness i Norge stammer fra verving av medlemmer og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser må Lotteritilsynet foreta en konkret helhetsvurdering av pengestrømmen i virksomheten. Etter lotteriloven § 16 er det ikke et krav at Lotteritilsynet i vurderingen foretar en nøyaktig beregning av pengestrømmen i virksomheten. Formålet med vurderingen er å skille hvor pengestrømmen skriver seg fra og her om den særlig kommer fra verving av deltakere eller salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser.

Lyoness har anført at Lotteritilsynet i sin beregning av hvor stor del av inntektene til Lyoness som kommer fra salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser må legge til grunn lojalitetsbedriftenes totale omsetning i nettverket i 2016 på **169 000 000 kr**, som opplyst i Lyoness sitt brev av 15. november 2017.

Etter Lotteritilsynets vurdering er det kun de faktiske inntektene Lyoness har i form av kommisjon fra omsetningen fra lojalitetsbedriftene og betalingen for drift av system for å registrere handelen, som bør inngå i beregningen av hvor stor del av inntektene til Lyoness som kommer fra salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser. I denne sammenheng viser vi til at det i realiteten er lojalitetsbedriftene og ikke Lyoness som har inntekten på 169 000 000 kr. Overdragelsen av produktene skjer mellom lojalitetsbedriftene og kjøper, og det er lojalitetsbedriftene som har risikoen og kontrollen knyttet til denne overdragelsen. Hensynet til å unngå tilpasninger om omgåelser av regelverket tilsier også at regelverket ikke kan tolkes slik at lojalitetsbedriftenes totale omsetning inngår i beregningen.

Lyoness har i brev av 1. desember 2017 opplyst at Lyoness sine totale inntekter fra virksomheten i Norge i 2016 var på omtrent **225 900 000 kr**. Omtrent **19 400 000 kr** var ifølge Lyoness inntekt i form av kommisjon fra lojalitetsbedriftene fra omsetningen og betaling for drift av system for å registrere handelen. Omtrent **206 500 000 kr** var ifølge Lyoness inntekt fra deltakernes kjøp av rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminar. Tallene fremgår også av tabellen som viser pengestrømmen i Lyoness som Lotteritilsynet har utarbeidet og inntatt ovenfor under «Nøkkeltall for virksomheten til Lyoness i Norge».

Lotteritilsynet har ikke funnet det dokumentert at deltakerne som har kjøpt rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminarer fra Lyoness for omtrent **206 500 000 kr** i 2016 har mottatt varer, tjenester eller andre ytelser som motsvarer verdien av det som er betalt, og innbetalingene er etter Lotteritilsynets vurdering i hovedsak å anse som verveinntekter for Lyoness. Resterene inntekter, og da inntektene på **19 400 000 kr** fra lojalitetsbedriftene er etter Lotteritilsynets vurdering å anse som inntekt fra salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser.

Tallene viser at Lyoness sine inntekter i Norge reelt sett og i hovedsak kom fra verving av deltakere og ikke fra salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser i 2016.

Da Lyoness ikke har lagt frem regnskap som kan bekrefte at tallene som Lotteritilsynets vurdering bygger på har tilsynet ikke foretatt en nøyaktig beregning av hvor stor del av inntektene til Lyoness som kommer fra verving av deltakere og salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser. Dette er heller ikke et krav etter lotteriloven § 16. Etter Lotteritilsynets vurdering er det heller ikke avgjørende for utfallet av saken at det foretas en slik nøyaktig beregning da opplysningene i saken om pengestrømmen i Lyoness



viser at inntektene i virksomheten i særlig skyldes verving av deltakere. Mindre endringer eller justeringer knyttet til det tallmateriale som Lotteritilsynet har lagt til grunn for beregningen vil ikke være av betydning for vurderingen.

Lotteritilsynet har ikke mottatt dokumentasjon eller oppdaterte tall fra Lyoiness som tyder på at inntektene og pengestrømmen i virksomheten til Lyoiness har endret seg vesentlig etter 2016. På bakgrunn av dette finner Lotteritilsynet å legge til grunn at Lyoiness sine inntekter i Norge også i dag i særlig grad skyldes verving av deltakere til omsetningssystemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser.

**Delkonklusjon:** Lyoiness sine inntekter i Norge skyldes særlig verving av deltakere til systemet og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser.

### **Lotteritilsynets hovedkonklusjon**

Lotteritilsynet har vurdert Lyoiness sin virksomhet i Norge opp mot pyramidebestemmelsen i lotteriloven § 16. Det følger av vår vurdering at Lyoiness er et ulovlig pyramidelignende omsetningssystem jf. lotteriloven § 16 andre ledd.

I vurderingen har Lotteritilsynet lagt til grunn at inntektene til Lyoiness i Norge særlig skyldes verving av deltakere, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser. Deltakerne som kjøper rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell og seminarer fra Lyoiness mottar ikke varer, tjenester eller andre ytelser som motsvarer verdien av det som er betalt, og innbetalingene er i realiteten å anse som vederlag for å få deltakerstatus. Lyoiness har ikke dokumentert at virksomhetens inntekter særlig skyldes salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser, og ikke at andre verves til systemet jf. lotteriloven § 16 tredje ledd.

Lotteritilsynets vurdering bygger på de opplysninger vi har mottatt fra Lyoiness samt mottatte tips. Lotteritilsynet finner saken godt nok opplyst, men finner å bemerke at Lyoiness ikke har lagt frem dokumentasjonen som Lotteritilsynet har krevd. På grunn av dette hersker det noe tvil rundt innholdet og størrelsen på tallene.

### **Vedtak**

Det er forbudt å opprette, drive, delta i eller utbre pyramidelignende omsetningssystem i Norge jf. lotteriloven § 16 andre ledd jf. første ledd. På bakgrunn av dette gis herved vedtak om at Lotteritilsynet med hjemmel i lotteriloven § 14a vil fatte følgende vedtak:

**Lyoiness må umiddelbart stanse all drift av, deltagelse i og utbredelse av virksomheten i Norge da den er i strid med lotteriloven § 16 andre ledd jf. første ledd.**

Vedtaket er rettet mot myWorld Norway AS (tidligere Lyoiness Norway AS) og Lyoiness Europe AG, men vil også ramme om lag 152 500 norske deltakere og 1 000 norske lojalitetsbedrifter som Lyoiness har opplyst inngår i omsetningssystemet.



Vedtaket innebærer at Lyoness umiddelbart må stanse all sin virksomhet i Norge. Dette med unntak for den del av vedtaket som gis oppsettende virkning frem til klagefristen utløper (se nedenfor). Vedtaket innebærer at all verving og alle innbetalinger fra norske deltakere og lojalitetsbedrifter til Lyoness, Lyconet, Cashback World og myWorld må opphøre. Videre må markedsføringen av virksomheten, bruken av fordelskort og salg av rabattkuponger, andeler i kundeskyer, gavekort, markedsføringsmateriell, seminarer og lignende opphøre. Lyoness må også stanse alle utbetalinger av rabatter, bonuser og provisjoner til norske deltakere.

**Vedtaket er ikke til hinder for** at Lyoness betaler tilbake det deltakerne har betalt frem til vedtaket for kjøp av rabattkuponger og andeler i kundeskyer og som faktisk ikke er tilbakebetalt i form av innløste rabattkuponger. Vedtaket er heller ikke til hinder for at Lyoness betaler tilbake det deltakerne frem til vedtaket har betalt for kjøp av markedsføringsmateriell og seminarer. Lyoness kan også betale ut det deltakerne har opparbeidet seg av rabatter fra egen handel hos lojalitetsbedriftene frem til vedtaket.

Lotteritilsynet har vurdert Lyoness sin anførsel om å fatte et mindre inngripende vedtak gjennom pålegg om retting av deler av virksomheten men finner ikke at dette er hensiktsmessig. I denne sammenheng viser vi til at regelverket legger opp til en samlet vurdering av hele virksomheten. Når virksomheten blir vurdert som ulovlig tilsier dette at hele virksomheten bør opphøre og at en ikke kan tillate at deler av denne får fortsette. Videre tilsier hensynet til å unngå tilpasninger og omgåelse av regelverket at retting ikke er et egnet pålegg, overtredelsens alvor og omfang tatt i betraktning. I denne sammenheng viser vi til at Lotteritilsynet også vurderte Lyoness i 2014 og tilsynet vårt med virksomheten nå viser at selskapet har videreført den ulovlige virksomheten med nye navn på deltakerbetalingene. Lotteritilsynet nevner også at vi den senere tid har mottatt tips om at Lyoness er i gang med å etablere en ny type kundesky, og dette viser at selskapet ikke synes å ville innrette virksomheten sin i samsvar med regelverket.

Lotteritilsynet har under tvil kommet til at deler av vedtaket gis **oppsettende virkning** frem til klagefristen utløper om tre uker jf. forvaltningsloven § 42. Det gis oppsettende virkning for eksisterende deltakers bruk av fordelskort og eventuell faktisk utbetaling av rabatter som den enkelte deltaker opparbeider seg på bakgrunn av egen handel hos eksisterende lojalitetsbedrifter. I vurderingen har Lotteritilsynet lagt vekt på at det er begrenset forvaltnings- og domstolspraksis på området.

Lotteritilsynet finner ikke å gi oppsettende virkning for andre deler av vedtaket. I vurderingen er det lagt vekt på at Lotteritilsynet har kommet til at virksomheten til Lyoness er i strid med lotteriloven § 16 og at adgangen til oppsettende virkning bør begrenses i størst mulig grad for å unngå at den ulovlige virksomhet får fortsette. Hensynet til å ikke skape legitimitet rundt en ulovlig virksomhet og hensynet til å begrense ytterligere negative økonomiske og sosiale konsekvenser ved virksomheten tilsier også at det ikke bør gis ytterligere oppsettende virkning av vedtaket. Lotteritilsynet finner også at hensynet til deltakerne tilsier at det ikke bør gis ytterligere oppsettende virkning, og vi viser til at deltakerne risikerer å bli holdt strafferettslig ansvarlig for å ha bidratt til å utbre ulovlig pyramidevirksomhet. I tillegg viser denne saken og Lotteritilsynets tilsyn med Lyoness i 2014 at Lyoness ikke innretter seg i samsvar med regelverket, og at de i stedet viderefører den ulovlige pyramidevirksomheten med nye betegnelser på deltakerbetalingen, og dette tilsier også at adgangen til oppsettende virkning bør begrenses.

Dersom Lyoness mener at det foreligger grunner i saken som tilsier at vedtaket bør gis ytterligere oppsettende virkning ber vi om at det blir anmodet om at tilsynet gjør en ny vurdering av dette jf. forvaltningsloven § 42.





Lotteritilsynet krever en snarlig **skriftlig bekreftelse** på at overtredelsen er opphørt jf. lotteriloven § 16 fjerde ledd. Samtidig bes opplyst om Lyoness vil fortsette den delen av virksomheten som det er gitt oppsettende virkning for frem til klagefristen utløper, og eventuelt om det også anmodes om at vedtaket gis ytterligere oppsettende virkning.

Dersom Lotteritilsynet får kjennskap til at det foregår virksomhet i strid med vedtaket, vil vi vurdere å ilegge tvangsmulkt jf. lotteriloven § 14c.

Lotteritilsynet ber om at Lyoness snarest **informerer** alle norske deltakere og lojalitetsbedrifter om vedtaket og konsekvensene av det. Vi ber spesielt Lyoness sende vedtaket til de 11 norske deltakerne Lotteritilsynet har tilskrevet direkte i saken, og som Lyoness har bistått i forbindelse med fremleggelse av dokumentasjon. Lotteritilsynet ber Lyoness bekrefte at de har informert deltakerne og lojalitetsbedriftene og opplyser oss om hvordan dette er gjort. Samtidig bes opplyst til Lotteritilsynet hva selskapet vil foreta seg overfor norske deltakere som har betalt penger til Lyoness og som ikke har mottatt noen varer, tjenester eller andre ytelser som motsvarer verdien av det som er betalt.

Lotteritilsynet vil informere om vedtaket og legge dette ut i sin helhet på tilsynets nettsider [www.lottstift.no](http://www.lottstift.no).

## Klage

Dette vedtaket kan påklages til Lotterinemnda jf. lotteriloven § 4a. Klagefristen er tre uker fra underretning om dette vedtak jf. forvaltningsloven § 29. En eventuell klage sendes Lotteritilsynet.

Med hilsen

Silje Sægrov Amble  
seniorrådgiver

Monica Alisøy Kjelsnes  
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og blir sendt uten signatur.